

Språk åpner dører – evaluering, 2009

Flere elever på ungdomstrinnet velger fremmedspråk og et flertall av ungdomsskolene har fått bredere tilbud innenfor fremmedspråkopplæring. Dette viser kartleggingen av strategiplanen "Språk åpner dører. Strategi for styrking av fremmedspråk i grunnopplæringen 2005 - 2009".

RAPPORT | SIST ENDRET: 19.11.2009

Tittel:

Språk åpner dører : strategi for styrking av fremmedspråk i grunnopplæringen 2005-2009

Rapporten:

Språk åpner dører : strategi for styrking av fremmedspråk i grunnopplæringen 2005-2009

Utgiver:

Rambøll management

År:

2009

Mål for strategien har vært bedre ferdigheter i flere fremmedspråk hos elever, lærlinger og lærere, og økt interesse og motivasjon for språklæring.

Tilbud og valg innenfor fremmedspråk

Et flertall av ungdomsskolene har utvidet tilbudet i fremmedspråk og flere elever velger fremmedspråk på ungdomstrinnet enn tidligere. Dette gjelder særlig spansk, men i liten grad ikke-europeiske språk. Spansk er sammen med fransk og tysk det vanligste språkvalget. Det er få skoler som tilbyr ikke-europeiske språk.

I videregående opplæring er spansk det mest populære språket, fulgt av tysk og fransk. Andre språk er italiensk, russisk, nordsamisk og mandarin.

Innenfor høyere utdanning er det stor variasjon i antall søkere til språkfag fra år til år og mellom ulike studiesteder. Kartleggingen viser at rekrutteringsarbeidet ved universitet og høyskoler er lite systematisk.

Kunnskap og kompetanse i fremmedspråk

Det er stor variasjon i kjennskapen til strategien Språk åpner dører og kjennskapen til Fremmedspråksenteret.

I underkant av 60 prosent av skoleeierne har iverksatt tiltak i forbindelse med Språk åpner dører, men bare 40 prosent kontrollerer om skolene følger opp. Et flertall av skoleeierne mener kompetanseheving og utvidet tilbud er viktig for styrking av fremmedspråkopplæringen.

Av skolelederne oppgir 40 prosent at rekruttering av elever til fremmedspråk i noen grad er et strategisk fokus for skolen. Nærmere 55 prosent sier at satsingen på fremmedspråk er uttrykt i skolens strategiske planer.

Lærerne vurderer egen kompetanse som ganske høy i forhold til krav i Kunnskapsløftet. Dette gjelder spesielt bruk av målspråket og arbeid med skriftlige oppgaver. Lærerne uttrykker et særlig behov for kompetanseheving i bruk av mapper.

Lærerne som har deltatt i enten etter- og/eller videreutdanning, har deltatt på kortere kurs eller seminarer. Bare 7 prosent av lærerne har deltatt i videreutdanning. Lærerne tar i stor grad selv initiativ til egen kompetanseheving.

Skolelederne oppgir manglende ressurser eller interesse som hovedgrunner for lav deltakelse i etter- og videreutdanningstilbudene. Kvaliteten på tilbudene er også varierende. Kursene er ofte av kort varighet, og det stilles ikke nødvendigvis krav til forkunnskaper i språket. Få har egne moduler eller kurs i didaktikk. Flere tilbud er lagt ned i strategiperioden.

Fokus og innhold i opplæringen

Lærerne bruker målspråket 41 – 60 prosent av tiden, og individuelle skriftlige oppgaver og arbeid med språkstruktur og grammatikk dominerer bruken. Dette samsvarer også med lærernes vurdering av egen kompetanse.

Det er stor variasjon blant lærerne når det gjelder didaktiske endringer i strategiperioden. Praktisk tilnærming i opplæringen er en utfordring og det er stor usikkerhet om hva dette innebærer i praksis. Bruk av mapper er svært lite utbredt. Den europeiske språkpermen er lite brukt til tross for at mange oppgir å kjenne til den.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Det er satt i gang en rekke FoU-prosjekter relatert til tidlig start med fremmedspråk, interkulturell

kompetanse, og bruk av litteratur og morsmål som andrespråk. Bare 10 prosent av skolelederne oppgir at skolen har deltatt i forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til språklæring, og lærerne bruker lite tid til å bli kjent med dette arbeidet.

Datakilder for kartleggingen har vært dokumentstudier og foreliggende statistikk, kvalitative intervjuer med ansvarlige aktører og representanter for UH-sektoren, og spørreundersøkelser blant skoleeiere, skoleledere og lærere.